

M'HAN DEMANAT ALGUNA CONFESSIÓ ENTORN A UN tema del qual ja he parlat en alguna altra ocasió i he dit sincerament allò que pensava. Francament, no sé quina cosa més us hi podré afegir. El tema serà sempre força delicat per l'enorme altura intel·lectual de què va gaudir –i de què encara gaudeix– l'obra i la figura de Joan Fuster.

En tot cas, darrerament m'he rellegit un parell de capítols que podrien atansar-nos al tema en qüestió: l'un és el capítol "L'home és l'estil" del llibre *Fuster portàtil* de 1982, i l'altre és l'article del gran amic i devot Vicent Ventura, amb el títol "Fuster, clar i dis-tint", que apareix dins el col·lectiu *Homenatge a Joan Fuster*, publicat el 1994. Supose –n'estic segur– que hi haurà molta més bibliografia dispersa sobre el tema, tot i la gran problemàtica de conèixer, o de voler parlar sobre l'assumpte. Finalment, per una notícia de premsa (*Avui*, 12 de desembre de 2002) m'assabente d'algunes anècdotes i vivències de l'escriptor de Sueca comentades pel Pare Batllori, Joaquim Maluquer, Max Cahner i J. M. Muñoz.

Sembla que el pare Batllori va parlar dels contrastos i de les *boutades* que van acompanyar Fuster al llarg de la seua vida. Iborra, per la seua banda, imitant l'estil fusterià ens diu: "Antipàtic? Eficax, exigent, realista: i, per això, segur". Així mateix, Vicent Ventura insisteix, entre altres coses, que no existien dos Fusters diferenciats: un Fuster lector i escriptor i un Fuster oral. Viure i pensar-se eren per a ell, com el seu estimat Montaigne i per a qualsevol que arribe a la consciència de la seua singularitat, una mateixa cosa, ens reforça el mateix Ventura.

Les mateixes anècdotes –ben escasses, per cert– que es contenen sobre Fuster reforcen la singularitat esmentada. Me'n ve a la memòria una de ben divertida i de ben original. En acabar el seu "mandat" com a president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i en l'àpat corresponent al traspàs de "poders" em sembla que al Tísner, a l'il·lustre escriptor suecà no se li ocorregué altra cosa que oferir al nou president la cullereta de cafè de sobretaula com a comiat. Supose que qualsevol altre escriptor hauria esperat un regal propi del gremi: un llibre o una ploma, posem per cas. Bromes o expansions fusterianes que sempre esdevenen singulars, quan no ben sorprenents. Ara bé, de vegades aquest humor fusterià esdevé tan abrupte i inesperat que algun que altre personatge tan assenyat i transcendent com un Salvador Espriu el pot interpretar com un acte grosser i força desconsiderat vers la seua persona. En efecte, en una lletra que em va escriure el mestre Espriu i arran d'un dels diversos atacs verbals o físics que Joan Fuster va patir en vida, em va fer una

confessió sorprenent: "Lamento molt de debò els perills i les molèsties de Joan Fuster. Sento per ell un veritable afecte i una inalterable gratitud, però no li escriuré, ni sobre aquest afer ni sobre cap altre.

Mutu propio, no li escriuré mai més, ni que li donessin el "Nobel". Poc temps enrera, vaig gosar felicitar-lo, per un homenatge que li van dedicar, i em va contestar engegant-me, virtualment, a... dida. No ensopegaré dos cops amb aquesta mateixa pedra. Tanmateix, sé prou bé que tant se li'n dóna i que fins l'hi deu alegrar. No el privaré d'aquest minúscul plaer". (Lletra del dia 28 d'octubre de 1978)

Com ja he assenyalat en alguna banda, Salvador Espriu no admetia una resposta més o menys frívola quan ell decidia felicitar algú ben de cor. No concebia que un intel·lectual de la capacitat de Fuster no li donés senzillament les gràcies, d'una manera més o menys formal, davant una felicitació sincera. Potser Espriu no va pensar en cap moment que el caràcter de vegades tímid, de vegades aparentment "menfotista", d'un Fuster davant tot el que representava aleshores la figura i l'obra de S. Espriu, sempre tan carismàtic i transcendent, ho resolgués amb una "eixida de to", que alguns haurien titllat de divertida "brofegada" valenciana.

Bromes a banda, crec que, en general, Joan Fuster fou un personatge ben atent i cordial amb la nostra generació, la dels seixanta, que el teníem com a mestre i amic. A més, el teníem sovint de tertulià un cop per setmana a la cafeteria de l'avinguda de l'Oest, a Sant Patrici o a l'hotel Oltra, més enllà dels diversos actes culturals o cívics on acudíem. A més, era un personatge ben discret. Ell confiava més en la seua capacitat dialèctica o de resposta que no pas a indagar en la teua vida. Sempre obtenies una resposta positiva si li demanaves consell. I de vegades et podia sorprendre amb algun obsequi inesperat. Recorde que li vaig expressar una vegada el meu interès per fer-me amb repertoris bibliogràfics del passat, indispensables per a la docència i la investigació. Tothom sap la magnífica biblioteca d'autors valencians que es va furnir a Sueca. Doncs bé, en un moment donat li vaig expressar que no tenia el repertori bibliogràfic de Vicent Ximeno. Em va respondre que ell el tenia des de feia temps fotocopiats. Posteriorment, en una de les visites a Sueca em va demanar si encara em calia el Ximeno. Li vaig dir que sí. I ell em va donar una fotocòpia en dos volums del Ximeno, tot dient-me: "Nyàs! Et done la fotocòpia car jo m'he comprat un original del XVIII". Era, per tant, atent i generós. Una persona que es feia estimar, tot i les eixides de to, de tant en tant.

Evocació humana de Joan Fuster

Lluís Alpera

Filòleg. Universitat d'Alacant